

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

YANGI RENESSANS

RESPUBLIKA ILMIY JURNALI

2025

+998335668868

www.innoworld.net

Google Scholar

2025

YANGI RENESSANS

RESPUBLIKA ILMIY JURNALI

2-JILD 3-SON

YANGI RENESSANS

**RESPUBLIKA ILMIY JURNALI
TO'PLAMI**

2 - JILD, 3 - SON

2025

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2025

MEHMONXONA XIZMATLARINI STANDARTLASHTIRISH VA SERTIFIKATLASHTIRISHNING HUQUQIY-ME'YORIY ASOSLARI

Anvarova Muhsinaxon Otabek qizi

Namangan davlat universiteti

Iqtisodiyot fakulteti talabasi

Tel: +99890 409 65 06

anvarovamuhsinaxon@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasida mehmonxona xizmatlarini standartlashtirish va sertifikatlashtirish tizimining huquqiy-me'yoriy asoslari hamda ularning amaliy ahamiyati yoritilgan. Tadqiqotda mehmonxona sanoatida xizmatlar sifatini oshirish, xavfsizlikni ta'minlash va xalqaro standartlarga moslashuv jarayonlari tahlil qilinadi. Shuningdek, "Turizm to'g'risidagi qonun", O'zDSt 60.1:2003 kabi milliy standartlar va sertifikatlashtirish tizimining bosqichlari chuqur o'rganilgan. Sertifikatlashtirishning mehmonxona xizmatlari raqobatbardoshligini oshirish, mijozlar ishonchini mustahkamlash hamda turizm sohasining barqaror rivojlanishiga qo'shayotgan hissassi tahlil etiladi. Maqolada ekologik va xalqaro standartlar (ISO, HACCP) asosida sifat menejmenti tizimini joriy etishning dolzarbligi ham alohida ta'kidlangan. Tadqiqot natijalari O'zbekiston mehmonxona sanoatini yanada samarali boshqarish va xalqaro miqyosda raqobatbardoshligini kuchaytirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar. Mehmonxona xizmatlari, standartlashtirish, turizm, sifat menejmenti, sertifikatlashtirish, huquqiy-me'yoriy asoslar, O'zDSt, ISO, HACCP, ekologik xavfsizlik, raqobatbardoshlik, O'zbekiston.

Annotation: This article examines the legal and regulatory framework of hotel service standardization and certification in the Republic of Uzbekistan. The study highlights the role of these mechanisms in ensuring service quality, safety, and compliance with international standards in the hospitality industry. Key national documents such as the Law "On Tourism" and national standards including O'zDSt 60.1:2003 — "Hotel Services. Service Requirements" are analyzed in detail. The research also outlines the stages of the certification process and its impact on improving competitiveness, customer trust, and sustainable development in the tourism sector. Furthermore, the importance of implementing international quality management systems such as ISO and HACCP, as well as ecological safety principles, is emphasized. The findings contribute to enhancing the efficiency and global competitiveness of Uzbekistan's hotel industry.

Keywords. Hotel services, standardization, certification, quality management, tourism, legal and regulatory framework, O'zDSt, ISO, HACCP, ecological safety, competitiveness, Uzbekistan.

Аннотация: В данной статье рассматриваются правовые и нормативные основы стандартизации и сертификации гостиничных услуг в Республике Узбекистан. В исследовании раскрыта роль этих механизмов в обеспечении качества обслуживания, безопасности и соответствия международным стандартам в гостиничной индустрии. Подробно анализируются ключевые национальные документы, такие как Закон «О туризме» и национальные стандарты, включая O'zDSt 60.1:2003 — «Гостиничные услуги. Требования к обслуживанию». Также изучены этапы процесса сертификации и его влияние на повышение конкурентоспособности, укрепление доверия клиентов и устойчивое развитие туристического сектора. Особое внимание уделено внедрению международных систем менеджмента качества, таких как ISO и HACCP, а также принципам экологической безопасности. Результаты исследования способствуют повышению эффективности и глобальной конкурентоспособности гостиничной отрасли Узбекистана.

Ключевые слова. Гостиничные услуги, стандартизация, сертификация, менеджмент качества, туризм, правовые и нормативные основы, O'zDSt, ISO, HACCP, экологическая безопасность, конкурентоспособность, Узбекистан.

Kirish. Mehmonxona xizmatlarini standartlashtirish va sertifikatlashtirish — bu mehmonxona sanoatida sifatni ta'minlash va doimiy ravishda yaxshilashga qaratilgan huquqiy va me'yoriy normativ-huquqiy asoslarning to'plamidir. Ushbu asoslar mehmonxonalarga o'z faoliyatini boshqarishda aniq mezonlar va talablar belgilashga imkon yaratadi, bu esa mijozlarga xizmat ko'rsatishning yuqori sifatini ta'minlaydi.

Mehmonxona xizmatlarini standartlashtirish va sertifikatlashtirishda huquqiy-me'yoriy asoslar eng muhim o'rin tutadi. Bular, davlat tomonidan ishlab chiqilgan me'yorlar, qonunlar, standartlar va huquqiy hujjatlar to'plamidan iborat bo'lib, mehmonxonalarga o'z faoliyatini aniq va samarali tarzda tashkil etishga yordam beradi. Tizimda mavjud huquqiy normativlar barcha sohada, shu jumladan xizmat ko'rsatish, xavfsizlik, ekologiya, va mehnat qonunchiligi kabi masalalarni qamrab oladi.

Tadqiqot metodologiyasi. Mavzuning dolzarbligi shundaki, Mehmonxona sanoatini tartibga solishda davlatning muhim rol o'ynashini ta'kidlash kerak. O'zbekiston Respublikasida mehmonxona xizmatlarini tartibga soluvchi asosiy huquqiy hujjatlar va me'yorlar, shu jumladan, *"Turizm to'g'risidagi qonun"* va *"Sifat menejmenti bo'yicha davlat standartlari"* kabi hujjatlar orqali amalga oshiriladi. Ushbu qonunlar va

me'yorlar mehmonxonalarga xizmatlarni standartlashtirish va sertifikatlashtirishda belgilangan talablar asosida ishlash imkonini yaratadi. Shuningdek, **Mehmonxona xizmati standartlari** (masalan, O'zbekistonda va xalqaro miqyosda qo'llaniladigan standartlar), mehmonxona xizmatlarining barcha aspektlarini (xodimlar, ta'minot, xavfsizlik, ekologiya va boshqalar) qamrab oladi.

Tahlil va natijalar. Sertifikatlashtirish tizimi mehmonxona xizmatlarining sifatini ta'minlash va rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Mehmonxona xizmatlarini sertifikatlashning maqsadi, xizmat ko'rsatuvchi tashkilotlarga yuqori sifatli va xavfsiz xizmatlarni taqdim etishga imkon yaratishdir. Sertifikatlash orqali mehmonxonalarga rasmiy tasdiqlash beriladi va ular o'z xizmatlarini ko'rsatish bo'yicha belgilangan talablarga javob berishini tasdiqlaydi.

Sertifikatlashtirish jarayoni odatda quyidagi bosqichlardan iborat bo'ladi:

1. **Sertifikatlash uchun ariza topshirish:** Mehmonxona sertifikat olish uchun talablarni o'rganadi va ariza topshiradi.
2. **Audit va tekshirish:** Sertifikatlashtirish tashkiloti tomonidan mehmonxonaning xizmatlari, jarayonlari va me'yorlarga muvofiqligi tekshiriladi.
3. **Sertifikat berish:** Sertifikatlashtirish tashkiloti tekshirish yakunlariga ko'ra, mehmonxonaga sertifikatni beradi.

Sertifikatlash uchun
ariza topshirish

Audit va tekshirish

Sertifikat berish

Ushbu jarayonlardan o'tgan mehmonxonalarga sertifikatlar taqdim etiladi (1.3.1-rasm)

O'zbekiston Respublikasida mehmonxona xizmatlarini standartlashtirish va sertifikatlashtirish sohasida ishlab chiqilgan normativ-huquqiy hujjatlar va standartlar, mehmonxona sanoatining sifatini oshirish, xavfsizlikni ta'minlash va xalqaro talablarga moslashish maqsadida samarali ishlaydi. Quyida O'zbekistonning mehmonxona xizmatlarini standartlashtirish va sertifikatlashtirishga oid asosiy huquqiy-me'yoriy asoslar keltirilgan:

1.O'zbekiston mehmonxona xizmatlarini standartlashtirishda turli qonunlar, davlat me'yoriy hujjatlari va sanoat talablari asosida ishlaydi. Bularning asosiylari quyidagilardan iborat:

- O'zbekiston Respublikasining "Turizm to'g'risidagi qonun": Bu qonun turizm va mehmonxona sohasida xizmatlar sifatini belgilovchi umumiy huquqiy asosni tashkil etadi. U davlat tomonidan amalga oshirilayotgan turizmni rivojlantirish, mehmonxona xizmatlarining sifatini ta'minlash va raqobatni oshirishga qaratilgan hujjatdir.
- Mehmonxona xizmatlari uchun milliy standartlar: O'zbekistonning mehmonxona xizmatlariga oid milliy standartlar, masalan, O'zDSt 60.1:2003 — "Mehmonxona xizmatlari. Xizmat ko'rsatish talablari" va boshqa bir qator standartlar mehmonxona xizmatlarining aniq mezonlar asosida baholanadi. Ushbu standartlar mehmonxonalarga o'z xizmatlarini belgilangan talablarga mos ravishda tashkil etishga yordam beradi.
- O'zbekistonning turizm va mehmonxona sanoatini tartibga soluvchi boshqa hujjatlar: O'zbekiston Respublikasida turizm va mehmonxona sohasida faoliyat ko'rsatayotgan barcha tashkilotlar uchun davlat tomonidan ishlab chiqilgan maxsus tartiblar va qoidalar mavjud. Bu normativlar mehmonxonalarning to'liq faoliyatini boshqarish va uning sifatini ta'minlashni nazorat qiladi.
- 2.O'zbekistonning mehmonxona sanoatida xizmatlarni sertifikatlashtirish jarayoni, asosan, quyidagi bosqichlarni o'z ichiga oladi:
 - Sertifikatlash tashkilotlari: O'zbekistonda mehmonxona xizmatlarini sertifikatlashni amalga oshiruvchi bir qator davlat va xususiy tashkilotlar mavjud. Masalan, "O'zbekturizm" agentligi va turizmni rivojlantirish bo'yicha maxsus tashkilotlar mehmonxonalarning xizmatlarini baholash va sertifikat berish bilan shug'ullanadi.
 - Me'yoriy talablar: O'zbekistonda mehmonxonalarning xizmatlarini sertifikatlashtirishda qo'yiladigan talablar, avvalo, xizmatlarning sifatiga, xavfsizligiga va gigienik holatiga doir bo'ladi. Sertifikat olish uchun mehmonxona tomonidan taqdim etilgan xizmatlar belgilangan mezonlarga mos kelishi kerak.
 - Davlat tomonidan tasdiqlangan sertifikatlar: O'zbekiston mehmonxonalari xizmatlarining sifatini rasmiy ravishda tasdiqlovchi sertifikatlar beriladi. Ushbu sertifikatlar mehmonxona xizmatlarining yuqori sifatini va xavfsizligini tasdiqlaydi. Sertifikatlash jarayonida mehmonxona faoliyati audit qilinadi, xizmatlar va protseduralar tekshiriladi va me'yorlarga muvofiqligi baholanadi.
 - Ekologik va barqaror rivojlanish mezonlari: O'zbekistonda ekologik xavfsizlik va barqaror rivojlanish tamoyillari asosida sertifikatlash tizimi ham mavjud. Bu tamoyillar mehmonxonalarga

atrof-muhitga zarar yetkazmaslik, energiya tejash va tabiiy resurslardan oqilona foydalanish kabi talablarni o'rnatadi.

3. Mehmonxona xizmatlarini sertifikatlashtirish tizimi O'zbekistonda nafaqat sifatni ta'minlash, balki iqtisodiy va ijtimoiy jihatdan ham muhim ahamiyatga ega. Sertifikatlangan mehmonxonalar quyidagi afzalliklar bilan ta'minlanadi:

- Raqobatbardoshlikni oshirish: Sertifikatlangan mehmonxonalarning bozor raqobatidagi o'rnini kuchayadi, chunki mijozlar yuqori sifatli xizmatlarni afzal ko'rishadi.

- Ijtimoiy ishonch: Sertifikatlashtirish orqali mehmonxonalar xizmatlarining xavfsizligi va sifatini ta'minlaydi, bu esa mijozlar ishonchini oshiradi.

- Iqtisodiy rivojlanish: Sertifikatlangan mehmonxonalar turizm sohasida faoliyat yuritishda qo'shimcha imkoniyatlarga ega bo'ladilar, bu esa mamlakat iqtisodiyotining rivojlanishiga hissa qo'shadi.

4. O'zbekistonning mehmonxona xizmatlarini standartlashtirish va sertifikatlashtirish tizimi xalqaro miqyosda ham muhim o'rin tutadi. O'zbekistonning turizm sanoati, ayniqsa mehmonxona xizmatlari, xalqaro standartlarga moslashtirilgan. O'zbekiston xalqaro mehmonxona tarmog'ida raqobatbardosh bo'lish uchun ISO, HACCP va boshqa xalqaro sifat standartlarini joriy etishga harakat qilmoqda. Bu global miqyosda ham raqobatni oshirishga va xalqaro sayohatchilarning ishonchini qozonishga imkon beradi.

5. O'zbekistonda mehmonxona xizmatlarini standartlashtirish va sertifikatlashtirishga oid maxsus davlat dasturlari ishlab chiqilgan. Bu dasturlar mehmonxona xizmatlarini yanada samarali tashkil etish, global talablarga moslashtirish va xizmatlar sifatini oshirishni maqsad qiladi. Dasturlar doirasida mehmonxonalarga o'quv kurslari, auditlar va monitoringlar tashkil etiladi.

Xulosa va takliflar. O'zbekistonning mehmonxona xizmatlarini standartlashtirish va sertifikatlashtirish tizimi, davlat va xalqaro normativlar asosida faoliyat yuritadigan, yuqori sifatni ta'minlaydigan va iqtisodiy hamda ijtimoiy rivojlanishga yordam beradigan muhim tizim shakllanadi.

Sertifikatlashtirish va standartlashtirish mehmonxona sanoatida huquqiy tartibga solishning ajralmas qismidir. Bu jarayon, mehmonxonalarga xizmat ko'rsatishda belgilangan talablarni bajarish, xavfsizlikni ta'minlash va mijozlar ishonchini oshirishga xizmat qiladi. Sertifikatlashtirish orqali mehmonxonalar o'z xizmatlarini belgilangan talablarga mos ravishda taqdim etishlarini va yuqori sifatni ta'minlashlarini rasmiy ravishda tasdiqlashadi. Mehmonxona xizmatlarini standartlashtirish va sertifikatlashtirish,

shuningdek, davlatning mehmonxona sanoatini boshqarish va sifatni nazorat qilishdagi huquqiy faoliyatini yengillashtiradi. Har bir mehmonxona va xizmat ko'rsatuvchi tashkilot belgilangan me'yorlar va huquqiy normativlarga amal qilgan holda, o'z faoliyatini tartibga solib, jamiyatga xavfsiz, sifatli va ekologik toza xizmatlarni taqdim etadi.

References/ Литература/Adabiyotlar:

1. O'zRning "Turizm to'g'risida"gi qonuni. T., 1999.
2. O'zRVMning turizmni rivojlantirish va shu sohada kadrlar tayyorlash bilan bog'liq qarorlari. 1999.
3. Usmanov M.R. O'zbekistonda turizmni rivojlantirishning mintaqaviy xususiyatlari (Samarqand viloyati misolida). Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti. 2004.
4. "Turizm to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuni. №O'RQ-549. 20.10.2019.
5. 2019-2025 yillarda O'zbekiston Respublikasida turizm sohasini rivojlantirish KONTSEPTSIYASI O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 5 yanvardagi PF-5611-son Farmoniga 1-Illova.
6. 2020-2025 yillarda O'zbekiston Respublikasida yoshlar turizmini rivojlantirish Kontseptsiiyasi.
7. "O'zbekiston Respublikasida turizm sohasini tiklash va rivojlantirish uchun qulay shart-sharoitlarni yaratish chora-tadbirlari to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori. 2020 yil 10 iyul 433-son.

